

DE
DIERENWERELD

IN HARE

GEAARDHEID EN VERRIGTINGEN.

DOOR

J. L. DUBOIS.

GOUDA,
G. B. van GOOR,
1852.

met haren snuit even zooveel slagen tegen de traliën van haar hok als er personen in de kamer waren, en als hij haar een horlogie voor hield, gaf zij op gelijke wijze het getal der uren aan. Zij nam zijnen hoed af en zette hem dien weder op; zij grendelde en ontgrendelde de deur van haar hok, zoo dikwijls hij 't haar gebood. Als hij eenen schelling bij den muur leide, waar zij met haren snuit niet bij kon, en haar dan gebood, dien op te rapen, strekte zij terstond haren snuit naar het geldstuk en blies zoo hard tegen den muur, dat de schelling door den teruggekaatste wind dicht genoeg naar haar toe stoof om hem op te rapen.

Deze wijze om voorwerpen onder hun bereik te krijgen, schijnt bij Olifanten niet ongemeen te zijn. Een heer voerde eens een' mannelijken Olifant eenige aardappelen uit zijne hand. Een van deze vruchten, een ronde, viel op de vloer, juist buiten 't bereik van den snuit des Olifants. Hij leunde tegen zijn houten slagboom, rekte zijnen snuit uit en kon nu juist den aardappel bereiken, maar hem niet oprapen. Na vele vruchteloze pogingen, blies hij ten laatste den aardappel tegen den overstaanden muur met zulk eene kracht, dat hij ver genoeg terug rolde, om hem met gemak op te rapen.

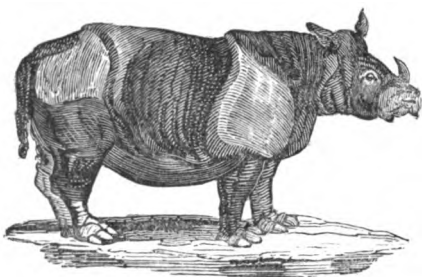
DE RHINOCEROS OF NEUSHOREN.

Grootte. Gedaante. Kleur.

De lengte van den Rhinoceros met éénen horen bedraagt omtrent 30 palm; zijne hoogte van 18 tot 21 palm. Hij volgt op den Olifant in grootte, en zijne massa is inderdaad niet veel minder.

Zijn hoofd is voorzien van eenen horen, die somtijds ter lengte van 9 a 10 palmen uit zijnen neus groeit, en zonder dezen horen, zou dat lichaamsdeel den vorm van een' zwijnenkop hebben; de bovenlip is echter naar evenredigheid veel langer, eindigt in eene punt, is zeer buigzaam en dient om het voedsel op te nemen en in den mond te brengen. De ooren zijn groot, regtopstaande en puntig. De horen van den Rhinoceros omsluit geen merg als die der herkaau-

kende dieren; ook heeft hij niet den beenachtigen aard van de horens der herten, maar schijnt gevormd te zijn uit horenachtige vezels, die

uit de huid groeijen als dikke haren, digt bij elkander geplaatst.

Zijne oogen zijn klein en sel; zijne huid is naakt en ruw, zwart-donker als die van den Olifant, maar digter en harder; zij is niet, gelijk die van het laatstgenoemde dier, gevoelig voor den steek der vliegen; hij kan ze ook noch rimpelen, noch zamen trekken; aan den hals, op den rug en op het kruis ligt zij in dikke plooijen, om de beweging van den kop en de beenen gemakkelijker te maken; op die plaatsen is zij soms dik genoeg om eenen sabelhouw en eenen geweer-kogel te doen afspringen. De beenen zijn kort, sterk en dik, en eindigen beneden in plumpe driehoevige pooten.

Aard. Vaderland. Levenswijz.

De Neushoren is, zonder juist bloedgierig, wild of zeer schuw te zijn, toch zeer gevaarlijk, wanneer hij in woede geraakt; hij is ongeveer in 't groot, wat het zwijn in 't klein is: plomp en ruw, onverschillig, gevoelloos en onleerzaam. Gelijk de zwijnen wentelen deze dieren zich gaarne in den modder; zij houden van moerassige en vochtige plaatsen en verlaten maar zelden de boorden der rivieren. Men vindt ze in Azië en Afrika, tusschen welke beide soorten het

merkwaardig onderscheid bestaat, dat de eerste in elke kaak twee groote voortanden hebben, welke de laatste missen. De Rhinocerossen zijn niet zoo talrijk als de Olifanten; in den vrijen staat moeten zij 60 tot 70 jaren oud kunnen worden. De aziatische Neushoren leeft bijna uitsluitend op het vasteland van Oost-Indië, het meest in Bengalen, aan gene zijde van den Ganges, in Siam, Cochinchina, ook nog in China.

Zijne kracht is verbazend groot. Hij valt met den horen op zijnen neus aan, en bij de gevechten, die hij, volgens sommige niet boven twijfel verheven berigten, met den Olifant durft wagen, blijft hij doorgaans overwinnaar. Menschen tast hij niet ligt aan, ten zij hij getergd wordt, maar dan ook is zijne woede onbeschrijflijk. Hij voedt zich het liefst met harde, stekelachtige kruiden, distels, boomtakken, struiken; suikerriet en alle soorten van granen eet hij mede zeer gaarne. De Neushorens verzamelen zich niet in kudden en gaan ook nooit in grooter getal dan de Olifanten. Zij leven eenzamer, zijn wilder, en ook moeilijker te jagen en te overwinnen.

Op Sumatra is eene bijzondere soort van Rhinocerossen, die zich van de overige aziatische onderscheiden door twee horens, in plaats van een', als ook door eene gladde, tamelijk behaarde huid.

Merkwaardige Bijzonderheden.

Bij de inboorlingen van de bovengenoemde aziatische landen geldt het vleesch van den Rhinoceros voor eene uitmuntende spijs. Zijne huid levert het hardste en beste leder van de wereld, en niet alleen zijn horen, waaraan de Indiërs menige geneeskrachtige en wonderdoende eigenschap toeschrijven, maar ook al de andere deelen zijns ligchaams, zelfs zijn bloed, zijne urien en uitwerpselen, worden als tegengiften hoog geacht of als geneesmiddelen in vele ziekten aangewend.

Merkwaardige Bijzonderheden.

De Rhinoceros, die te Londen in 1743 werd vertoond en door

Dr. Parsons beschreven is, was uit Bengalen derwaarts gezonden. Hoewel hij nog jong, niet boven de twee jaren, was, beliepen toch de onkosten van zijne vracht en zijn onderhoud uit Indië tot Engeland bijna 1000 L. st. of 12000 gulden. Hij werd gevoed met rijst, suiker en hooi; dagelijks kreeg hij zeven (oude) pond rijst, gemengd met drie pond suiker, verdeeld in drie portien; men gaf hem dagelijks groote hoeveelheden hooi en gras; zijn drank bestond uit water, waarvan hij groote hoeveelheden verzwolg.

Hij was zachtzinnig van aard en liet zich door alle bezoekers aanraken en betasten, terwijl hij nimmer poogde kwaad te doen, ten zij hij mishandeld werd of hongerig was; in zulk een geval was hij niet anders tot bedaren te brengen, dan door hem wat eten te geven. Als hij boos was, sprong hij tegen de wanden van zijn vertrek met geweld op en deed allerlei pogingen om te ontkomen; zelden echter zocht hij zich op zijnen oppasser te wreken, en was altijd gedwee op diens woorden en bedreigingen. Hij had een bijzonder geluid, zoo wat het midden houdende tusschen het knorren van een zwijn en het bulken van een kalf.

DE AFRIKAANSCH-OF DUBBEL-GEHORENDE RHINOCEROS.

Dit dier onderscheidt zich van het vorige vooral door twee bijzonderheden: zijne huid heeft geene groote en regelmatige plooijen, maar enkel eene ligte vouw op den schouder en op de achterdeelen; en op zijnen neus heeft hij een' tweeden horen, die kleiner is dan de andere en boven dezen staat. Als het dier in bedaarden toestand is, staan de horens los; maar zoodra hij zich boos maakt, worden zij vast en onbeweeglijk. Men vindt deze soort van Rhinoceros bij de Kaap de Goede Hoop en in andere gedeelten van Afrika.

Van deze dieren ziet men er zelden meer dan twee of drie bijeen. Bij het loopen draaijen zij vaak den kop heen en weër, en het schijnt, dat zij den grond gaarne met hunne horens omwoelen.

{ De wijfjes werpen nooit meer dan één jong te gelijk; ook zij hebben twee horens. Hun geluid is een geknor, gevolgd door sterk gefluit.

Wetenswaardige Bijzonderheden.

De horens van dit dier worden tot drinkbekers verwerkt, die bij de Kaap-kolonisten in hooge waarde staan, daar men ze voor verklappers van vergift houdt. Men gelooft namelijk, dat, als er eene schadelijke vloeistof in deze bekers werd gegoten, zij dit terstond zouden doen opbruisen en overloopen.

De jongste berigten, die wij van de geaardheid en het voorkomen van den dubbel-gehorenden Rhinoceros hebben, zijn van den heer Burchell, een' schrander' en waarheidlievend' reiziger. Twee van deze dieren werden op éénen dag gedood door een' van de Hottentotten, die hem vergezelden. »Dit,» zegt Burchell, »was niet de eerste Rhinoceros, welken Speelman in den loop van zijn leven had geschoten, en om zijne kennis van deze dieren aan den dag te leggen, en tevens mij de moeite te besparen van hem vele vragen te doen, deelde hij mij vrijwillig alles, wat hij dienaangaande wist, mede. Hun reuk, zeide hij, is zoo scherp en fijn, dat zij op een' zeer grooten afstand ruiken, of eenig mensch hen nadert, en op het eerste vermoeden nemen zij de vlugt. 't Is daarom alleen door hen tegen den wind te bekruppen, dat de jager hopen mag hen onder 't schot te krijgen. En dan nog moet hij de grootste voorzorg en omzigtigheid gebruiken, zoodat hij niet het minste gedruisch in de struiken maakt; want ook hun gehoor is zoo uittermate scherp, dat zij dadelijk onraad bemerken en zich naar eene verafgelegen plek in veiligheid stellen. Maar 't gevaarlijkste van dit werk is, dat de Rhinocerossen, wanneer zij dus gestoord worden, het soms in 't hoofd krijgen om hunne belagers te vervolgen, en als dan daarbij de jager hun onder 't oog komt, is deze verloren, zoo hij niet eene groote mate van bedaardheid en tegenwoordigheid van geest bezit, die in zoodanige gelegenheid niet altijd wordt gevonden. Nogtans,

als hij bedaard blijft wachten, tot dat het verwoede dier hem bijna op 't lijf loopt, en hij dan eensklaps ter zijde springt, om hem te laten voorbij rukken, kan hij tijds genoeg winnen om zijn geweer op nieuw te laden, eer de Rhinoceros hem weder in 't gezigt krijgt. Steunende op de zwakheid van gezigt (misschien een gevolg van de bijzondere kleinte van het oog in evenredigheid van het volumen des diers), durft de jager hem wel naderen, zonder juist veel voorzorg om zich te verbergen te gebruiken. — Dit dier schijnt evenveel genoeg te vinden in het rondwentelen in het slijk, als de zwijnen dit doen. In zoo verre mijne eigen ondervinding mij veroorlooft mede te spreken, mag ik getuigen, dat Speelmans berigten naauwkeurig zijn."

Een van deze door Speelman geschoten dieren was meer dan 33 palm lang. Zijn mond openende, bevond Burchell, dat er, overeenkomstig met het algemeene gevoelen, geene snij- of voortanden in de beide kaken aanwezig waren. »Het eerste gezigt van dit dier," zegt hij, »wekte de gedachte op aan een ontzettend groot zwijn, waarop het bovendien in zijn' geheelen vorm wel eenige uitwendige gelijkenis heeft, zoowel in de gedaante van zijnen kop, als in de kleinte van zijne oogen en de betrekkelijke grootte van zijne ooren; maar in zijne vormelooze lompe beenen en pooten, gelijkt het meer op den Hippopotamus en den Olifant. 't Is werkelijk in vele minder in 't oog loopende bijzonderheden naauw aan deze dieren verwant; en door de natuurkenners is het dan ook met regt in de zelfde klasse geplaatst."

DE HIPPOPOTAMUS OF HET RIVIERPAARD, NIJLPAARD.

Grootte. Gedaante. Kleur. Geaardheid. Vaderland.

De Hippopotamus is doorgaans van 30 tot 32 palm lang en 15 palm hoog. In enkele gevallen moet hij, naar men wil, de monsterachtige grootte van 5 ellen lengte, ongeveer evenveel in omtrek